18. 11. 2015

ID: 99620

Ručení

Ručitelský závazek je možno učinit součástí obchodních podmínek, má-li všechny zákonem požadované náležitosti, je-li sjednán určitě, má všechny náležitosti prohlášení ručitele.

Rozsudek Nejvyššího soud České republiky sp.zn. 23 Cdo 1292/2015, ze dne 18.8.2015)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobkyně KCP I., a.s., se sídlem P., zastoupené JUDr. Z.J., advokátem se sídlem P., proti žalovanému Ing. B. Š., zastoupenému JUDr. D.K., advokátem se sídlem v P., o zaplacení 332 320 Kč s příslušenstvím, vedené u Okresního soudu v Novém Jičíně pod sp. zn. 18 C 506/2013, o dovolání žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 22. ledna 2015, č. j. 11 Co 419/2014-114, tak, že rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 22. ledna 2015, č. j. 11 Co 419/2014-114, se zrušuje a věc se vrací tomuto soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Krajský soud v Ostravě rozsudkem ze dne 22. ledna 2015, č. j. 11 Co 419/2014-114, výrokem I. potvrdil rozsudek Okresního soudu v Novém Jičíně ze dne 18. března 2013, č. j. 18 C 506/2013-60, kterým byla zamítnuta žaloba na zaplacení 332 320 Kč příslušenstvím a rozhodnuto o náhradě nákladů řízení; výrokem II. rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení.

Odvolací soud vyšel ze shodného skutkového zjištění jako soud prvního stupně, že mezi žalobkyní, jako leasingovou pronajímatelkou, a společností S. spol. s r. o., jako leasingovou nájemkyní, oběma podnikatelkami, byla dne 13. 3. 2008 uzavřena leasingová smlouva, jejíž součástí byly Všeobecné smluvní podmínky finančního leasingu (dále jen VSP), v nichž je obsažen článek 11.3. se zněním: „Představitel LN (myšleno leasingový nájemce), který podepsal tuto LS (myšleno leasingovou smlouvu), výslovně prohlašuje, že je jako fyzická osoba ručitelem LN a ručí pronajímateli za plnění všech finančních a ostatních případných pohledávek vyplývajících z této LS za LN celým svým majetkem až do doby vyrovnání případného dluhu.“ Předmětnou smlouvu a VSP podepsal žalovaný, jako tehdejší jednatel leasingové nájemkyně.

Odvolací soud vycházeje z žaloby, podle níž žalobkyně požaduje po žalovaném plnění na základě ručitelského závazku fyzické osoby, nejprve dovodil, že se jedná o plnění z ručitelské smlouvy uzavřené v režimu občanského zákoníku, platného do 31. 12. 2013 (dále jen „obč. zák.“), jeho § 546, podle něhož lze dohodou účastníků zajistit pohledávku ručením, kdy ručení vzniká písemným prohlášením, jímž ručitel bere na sebe vůči věřiteli povinnost, že pohledávku uspokojí, jestliže ji neuspokojí dlužník.

Dále se odvolací soud zabýval otázkou, zda u leasingové smlouvy sjednané mezi podnikateli, tedy v režimu obchodního zákoníku (dále jen „obch. zák.“), může být ručitelský závazek zavazující fyzickou osobu podle občanského zákoníku součástí VSP, které tvoří nedílnou součást leasingové smlouvy. Odvolací soud dospěl k závěru, že ručitelská smlouva je samostatným právním úkonem uzavřeným mezi věřitelem a ručitelem, který plní funkci zajišťovací a uhrazovací ve vztahu k závazku hlavnímu, v daném případě k leasingové smlouvě, a proto dovodil, že smlouva o ručení není a ani nemůže být jednou z obchodních podmínek hlavního závazku, kterými jsou VSP. Konstatoval, že není vyloučeno, aby oba závazky byly uzavřeny současně na téže listině, ale obsahově musí být smlouva o ručení,

resp. ručitelský závazek oddělitelný od závazku hlavního.

Odvolací soud vycházeje z ustanovení § 546 obč. zák., vyžadující pro platnost ručitelského závazku výslovné označení věřitele a ručitele a výslovný závazek ručitele, jímž ručitel bere na sebe vůči věřiteli povinnost, že pohledávku uspokojí, jestliže ji neuspokojí dlužník, dovodil s odkazem na judikaturu Nejvyššího soudu České republiky (dále jen „Nejvyšší soud“) sp. zn. 33 Odo 68/2001, sp. zn. 32 Cdo 3867/2009, sp. zn. 29 Odo 350/2006 a sp. zn. 32 Cdo 4567/2009, že ručitelské prohlášení učiněné v čl. 11.3. VSP nemůže mít povahu ručitelského závazku již proto, že jako jedna ze smluvních podmínek je součástí hlavního závazku a navíc neobsahuje výslovné prohlášení určitě označeného ručitele, že konkrétní pohledávku uspokojí, neučiní-li tak dlužník. Odvolací soud uzavřel, že ujednání, na jehož podkladě se žalobkyně domáhá plnění, nemá všechny požadované náležitosti ručitelského závazku (určité označení věřitele a dlužníka a ručitele, vymezení určitého ručením zajištěného závazku a projev vůle ručitele, že tento závazek uspokojí, neučiní-li tak dlužník), proto potvrdil zamítavé rozhodnutí soudu prvního stupně jako věcně správné, jestliže posuzované prohlášení o ručení nemohlo založit ručitelský závazek, neobsahovalo-li všechny uvedené náležitosti.

Rozsudek odvolacího soudu napadla žalobkyně dovoláním, kdy jeho přípustnost ve smyslu § 237 občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“) spatřuje v tom, že se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu, a to od rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 25. 6. 2013, sp. zn. 23 Cdo 3632/2012, jestliže dovodil, že v leasingové smlouvě uzavřené mezi podnikateli, musí být ručitelský závazek zavazující fyzickou osobu posuzován podle občanského zákoníku a ne podle obchodního zákoníku. Přípustnost dovolání spatřuje dovolatelka i v tom, že v judikatuře dovolacího soudu nebyla dosud řešena otázka, zda může být ručitelský závazek obsahem všeobecných smluvních podmínek, které jsou nedílnou součástí leasingové smlouvy. V této souvislosti dovolatelka připomíná rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 28. 5. 2008, sp. zn. 32 Odo 629/2006, týkající se rámcové smlouvy, v němž Nejvyšší soud dospěl k závěru, že prohlášení druhého žalovaného splňuje podmínky pro vznik ručení druhého žalovaného za závazky dlužnice (prvé žalované), jestliže druhý žalovaný (v souladu s ustanovením § 303 obch. zák.) písemně prohlásil, že žalobkyni (věřitelku) uspokojí, jestliže dlužnice (prvá žalovaná) vůči ní nesplní určitý závazek (každý závazek z kupních smluv, jež strany uzavřou po dobu trvání rámcové smlouvy ze dne 15. 3. 1999). Dovolatelka poukazuje dále na to, že Nejvyšší soud v uvedeném rozhodnutí zároveň konstatoval, že tento závěr je v souladu s rozsudkem Nejvyššího soudu ze dne 9. 2. 2000, sp. zn. 32 Cdo 2384/98, v němž Nejvyšší soud dovodil, že ručitelské prohlášení je určité, zavázal-li se ručitel uhradit všechny finanční závazky dlužníka vzniklé na základě úvěrové smlouvy, pokud by je neuhradil dlužník. Dovolatelka rovněž připomíná, že Nejvyšší soud v rozhodnutí ze dne 28. 5. 2008, sp. zn. 32 Odo 629/2006 dovodil, že na platnosti ručitelského prohlášení nemá vliv skutečnost, že druhý žalovaný opatřil rámcovou smlouvu pouze jedním podpisem, nikoliv dvěma, neboť ze smlouvy vyplývá, že druhý žalovaný jednal jako statutární orgán prvé žalované a současně učinil za svoji osobu ručitelské prohlášení, takže trvat v tomto případě i na jeho druhém podpisu by bylo příliš formální. Dovolatelka je přesvědčena, že v daném případě byla řešena téměř stejná situace jako u řešené věci týkající se rámcové smlouvy, kdy prohlášení o ručení v předmětné leasingové smlouvě má stejný obsah, proto nepovažuje závěr odvolacího soudu, že ručitelské prohlášení nemůže být součástí VSP, které jsou součástí leasingové smlouvy, za správné, může-li být ručitelské prohlášení součástí rámcové kupní smlouvy.

Dovolatelka rovněž nesouhlasí s právním závěrem odvolacího soudu, že ručitelské prohlášení bylo neurčité, jestliže představitel leasingového nájemce, který podepsal smlouvu, výslovně prohlásil, že je jako fyzická osoba ručitelem leasingového nájemce a ručí pronajímateli za plnění všech finančních a ostatních případných pohledávek, vyplývajících z leasingové smlouvy, celým svým majetkem, a to až do doby vyrovnání případného dluhu. Poukazuje na rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 31. 8. 2001, sp. zn. 32 Cdo 3867/2009, v němž byl učiněn závěr, že prohlášení o ručení je určité, obsahuje-

li označení věřitele, dlužníka a ručitele, vymezení (určitého) ručením zajišťovaného závazku a projev vůle ručitele, že tento závazek uspokojí, neučiní-li tak dlužník; to platí bez ohledu na to, zda je zajišťován již existující nebo budoucí závazek. Dovolatelka je přesvědčena, že ručitelský závazek byl v leasingové smlouvě, resp. ve VSP, jako součásti leasingové smlouvy, uveden zcela určitě, byl-li ručitel, podepisující tuto smlouvu, označen v leasingové smlouvě jménem Ing. B. Š. Má za to, že byl dostatečně určitě vymezen i zajištěný závazek tím, že ručitel prohlásil, že jako fyzická osoba ručí pronajímateli za plnění všech finančních a ostatních případných pohledávek vyplývajících z této leasingové smlouvy za leasingového nájemce celým svým majetkem až do doby vyrovnání případného dluhu, a kdy i věřitel byl v leasingové smlouvě nezaměnitelným způsobem identifikován. Pokazuje v dané souvislosti i na rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 9. 2. 2000, sp. zn. 32 Cdo 2384/98 a rozhodnutí ze dne 24. 4. 2012, sp. zn. 32 Cdo 2039/2010, řešící určitost projevu vůle ručitele a je přesvědčena, že odvolací soud při řešení otázky ručení žalovaného za závazky dlužníka nerespektoval ustálenou judikaturu Nejvyššího soudu.

Dovolatelka závěrem dovolání poukazuje na nejednotnost rozhodování nalézacích soudů, které rozhodly ve více případech zcela totožný soudní spor odlišně, proto považuje za naléhavé sjednocování judikatury v otázce ručení a navrhla, aby Nejvyšší soud rozsudek odvolacího soudu i soudu prvního stupně zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Nejvyšší soud, jako soud dovolací, postupoval v dovolacím řízení a o dovolání rozhodl podle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen „o. s. ř.“), ve znění účinném do 31. 12. 2013 (článek II., bod 2. zákona č. 293/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů).

Nejvyšší soud dospěl k závěru, že odvolací soud se odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu, jestliže dovodil, že v posuzovaném případě, kdy byla leasingová smlouva uzavřena mezi podnikateli, musí být ručitelský závazek, zavazující fyzickou osobu, posuzován podle občanského zákoníku a ne podle obchodního zákoníku. Nejvyšší soud řešil tuto otázku již v rozhodnutí ze dne 28. 6. 2012, 23 Cdo 3480/2010 (veřejnosti dostupné na www.nsoud.cz), kdy dovodil, že odvolací soud pochybil, když na vztah žalovaného - ručitele, jako fyzické osoby, a žalobkyně, jako věřitelky, ze smlouvy podléhající režimu závazků upravených obchodním zákoníkem aplikoval úpravu ručení podle zákoníku občanského. Zajištění závazku ručením upravuje obchodní zákoník v ustanoveních § 303 a násl., proto se pro obchodní závazkové vztahy nepoužije ustanovení § 546 – 550 obč. zák. Dovolání žalobkyně je tedy podle § 237 obč. zák. přípustné a zároveň důvodné, jestliže odvolací soud nesprávně právně posoudil otázku, podle které právní úpravy bude postupováno při posouzení ručitelského závazku.

Považuje-li dovolatelka za v judikatuře neřešenou otázku, zda může být ručitelský závazek obsahem všeobecných smluvních podmínek, které jsou nedílnou součástí leasingové smlouvy, je třeba nejprve konstatovat, že soudy nedovodily, že ručitelský závazek nemůže být součástí obchodních podmínek, má-li všechny zákonem požadované náležitosti. Odvolací soud pouze konstatoval, že smlouva o ručení nemůže být jednou z obchodních podmínek hlavního závazku, kterými všeobecné podmínky bezesporu jsou. Obecně lze však učinit závěr, že ručitelský závazek je možno učinit součástí obchodních podmínek, má-li však všechny zákonem požadované náležitosti, je-li sjednán určitě, má všechny náležitosti prohlášení ručitele (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 6. 2013, sp. zn. 23 Cdo 3632/2012, řešící náležitosti prohlášení ručitele - veřejnosti dostupné na www.nsoud.cz). Dovolatelce lze přisvědčit, že obdobnou věc, jako v posuzovaném případě, řešil Nejvyšší soud již v rozhodnutí ze dne 28. 5. 2008, sp. zn. 32 Odo 629/2006 (veřejnosti dostupné na www.nsoud.cz), byť se jednalo o ručitelské prohlášení v rámcové smlouvě, kdy dovolací soud dovodil, že ručitelské prohlášení splňuje podmínky pro vznik ručení druhého žalovaného za závazky prvé žalované v souladu s ustanovením § 303 obch. zák., jestliže rámcová smlouva ze dne 15. 3. 1999 obsahuje v článku II. 4 prohlášení zástupce kupujícího, tj. (druhého žalovaného), že osobně ručí za

závazky kupujícího z této smlouvy v budoucnu vzniklé a že prodávajícího uspokojí, jestliže kupující nesplní svůj v budoucnu splatný závazek z této smlouvy vůči prodávajícímu. Nejvyšší soud v uvedeném rozhodnutí souhlasil se závěrem odvolacího soudu, že na platnosti ručitelského prohlášení nemá vliv skutečnost, že druhý žalovaný opatřil rámcovou smlouvu pouze jedním podpisem, nikoliv dvěma, přičemž ze smlouvy vyplývá, že druhý žalovaný jednal jako statutární orgán prvé žalované a současně učinil za svoji osobu ručitelské prohlášení, a že trvat v takovém případě i na jeho druhém podpisu by bylo příliš formální. Vzhledem k tomu, že v uvedeném rozhodnutí, jakož i v rozhodnutí ze dne 28. 2. 2012, sp. zn. 23 Cdo 2994/2010 (veřejnosti dostupné na www.nsoud.cz), Nejvyšší soud dospěl k závěru, že rámcovými smlouvami se sjednávají zpravidla obchodní podmínky, a kdy smluvená základní pravidla pak nejsou ničím jiným než oněmi jinými obchodními podmínkami, upravenými v ustanovení § 273 odst. 1 obch. zák., je možné závěry rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 28. 5. 2008, sp. zn. 32 Odo 629/2006, o ručitelském prohlášení učiněném za svoji osobu statutárním orgánem aplikovat i na daný případ, kdy statutární orgán jednající za leasingového nájemce jedním podpisem leasingové smlouvy, jejíž součástí byly Všeobecné smluvní podmínky zahrnující zajištění závazku ručením osobou podepisující leasingovou smlouvu, současně projevil vůli směřující k ručitelskému prohlášení za svoji osobu.

Na základě výše uvedeného je třeba učinit závěr, že byl naplněn dovolací důvod nesprávného právního posouzení věci ve smyslu § 241a odst. 1 o. s. ř. a proto Nejvyšší soud napadený rozsudek odvolacího soudu podle § 243e odst. 1 o. s. ř. bez jednání (§ 243a odst. 1 o. s. ř.) zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení (§ 243e odst. 2 o. s. ř.).

zdroj: www.nsoud.cz

Právní věta - redakce.

Další články:

- Odmítnutí dovolání (exkluzivně pro předplatitele)
- Péče řádného hospodáře (exkluzivně pro předplatitele)
- Podnikatel (exkluzivně pro předplatitele)
- Rozpočtové určení daní (exkluzivně pro předplatitele)
- Svéprávnost (exkluzivně pro předplatitele)
- Tlumočník
- Soudní poplatek
- Platy státních zástupkyň
- Náklady řízení (exkluzivně pro předplatitele)
- Propuštění duchovních (exkluzivně pro předplatitele)
- Skutková zjištění